

עורכת: ענבר בן-יאיר (משגב)

מידעון (ניוזלטר) מספר 391: דצמבר 2025 (1)

חדשות האיגוד

מתכננות ומתכננים יקרים.ות,

השמירה על מעמד מקצוע התכנון ומעמד העוסקות והעוסקים בו וההכרה בהם. כסמכות המקצועית בתחומי תכנון עיר ואזור, נמצאים בלב העשייה המקצועית שלנו באיגוד.

כחלק משגרת הפעילות שלנו אנו עוקבות באופן שוטף אחר מרכזי תכנון וממשיכות להיתקל במקרים של הדרת מתכננות ומתכננים. לאחרונה טיפלנו בשני מקרים שונים: מרכז להכנת תכנית אסטרטגית למעלות תרשיחא - שלא מאפשר למתכנני ערים להגיש הצעות, ומכרז של רמ"י לשירותי תכנון וניהול תכנון - שבו אין התייחסות למתכנני ערים אלא רק ל"תכנון ערים", באופן המעיד על אי הבנת תחום הפעילות של המקצוע שלנו. בשני המקרים האיגוד מיהר להגיב, עוד פרטים בנושא ניתן למצוא בהמשך הגיליון.

בצער רב שמענו על לכתו של דניאל מורגנשטרן, מוותיקי המתכננים ומי שדמותו היתה חלק בלתי נפרד מקהילת התכנון במשך עשורים רבים. דניאל היה פעיל בועד האיגוד במשך שנים לא מעטות ואנו כואבות את לכתו ומשתתפות בצער המשפחה.

#ספורשישי שנערך בעיר רהט זכה להצלחה רבה. אנו ממשיכות עם #ספורשישי נוסף, שיערך גם הוא בדרום בתאריך 16.01.2026 ויתמקד הפעם ב - **ערד: מסע בעיר משתנה | קהילות, שימור ופיתוח מואץ**. שריינו את התאריך, כל הפרטים בקרוב.

בקרב יצא הקול הקורא להגשת הצעות להרצאות ופעילויות ל: "**חושבות מחוץ לקו הכחול**", הכנס השנתי של האיגוד לשנת 2026 שיתקיים בימים חמישי ושישי 28-29.5.26 בארנה הרצליה, בשיתוף עם עיריית הרצליה וקרן ריאליטי.

עקבו אחרינו **בעמוד הפייסבוק שלנו** וכן באתר האיגוד. מי שטרם הצטרפה לקבוצת העדכונים שלנו בווצאפ (קבוצה שקטה) ניתן להצטרף **כאן** וכמובן שמי שטרם הצטרפה או חידשה את החברות מוזמנים לעשות זאת **כאן**.

מכתבים וניירות עמדה תגובת האיגוד להיעדר "מתכנן ערים" כמקצוע בדרישות הסף למכרזים פומביים

בחודש האחרון התקבל באיגוד המתכננים מידע אודות שני מכרזים פומביים שפורסמו לציבור, האחד במעלות תרשיחא והשני ברשות מקרקעי ישראל, העוסקים במתן שירותי תכנון מסוגים שונים.

הובא לתשומת ליבנו שעל אף העיסוק המפורש בעולם תכנון הערים, כפי שמופיע בשני המכרזים, לא צויין "מתכנן ערים" כמקצוע כאחת מדרישות הסף להגשה למכרזים. יותר מכך, באחד מהם אף לא הופיע תכנון ערים ואזורים כהשכלה רלוונטית להגשה למכרז, אלא התבקשו רק רואי חשבון, כלכלנים, יועצים ארגוניים וכו'. מה שבפועל מונע ממתכנני ערים להגיש מועמדות, לתפקיד שהוא ליבת מקצוע התכנון.

מצד האיגוד עלה החשש כי אי התייחסות למקצוע זה במכרז ימנע לכתחילה הגשת מועמדות של מתכנני ערים מוסמכים ויותר מכך, מעיד על **חוסר היכרות של מקצוע תכנון הערים והאזורים ועיסוקם של מתכננים ערים ואזורים בקרב מפרסמי המכרזים.**

לאור זאת, פעל איגוד המתכננים להוצאת מכתבי תגובה למכרזים, עם דרישה לתקן ולעדכן בדחיפות את תנאי הסף להגשה, ולהאריך את מועד הגשת ההצעות הכדי לאפשר גם למתכנני ערים לקחת חלק במכרזים אלו.

מרמ"י נמסר בתגובה: "כעורכת המכרז וכמזמינה של העבודות, סבורה הרשות כי תפקידו של איש צוות הליבה המוגדר כ"מנהל תכנון", יכול להתבצע גם ע"י בעלי תעודות השכלה בתחומים נוספים ובלבד שהמוצע לתפקיד, יהיה בעל ניסיון מוכח בתחום. יובהר כי אין אנו מפחיתים בערכם ובחשיבותם הגבוהה של מתכנני הערים, אולם נכון לייצר מגוון ראוי באפשרויות ההתמודדות במכרז זה. משכך, נקבע בתנאי הסף לתפקיד מנהל תכנון כי גם אחרים בעלי הכשרה מתאימה יכולים להתמודד ולעמוד בהם."

עד למועד סגירת הגיליון לא התקבלה תשובה מעיריית מעלות-תרשיחא.

ניתן לעיין במכתבי התגובה של האיגוד ובמענה רמ"י באתר האיגוד.

לקריאה

האיגוד בשטח השתתפות איגוד המתכננים ב'יום קריירה' בטכניון

ביום רביעי זכינו להשתתף ביום הקריירה של הפקולטה לארכיטקטורה בטכניון. שמחנו להכיר בוגרים חדשים, סטודנטיות וסטודנטיות לתכנון ובינוי ערים, ארכיטקטורה ואדריכלות נוף.

בפאנל של יום הקריירה סיפרנו על פעילות האיגוד בדגש על תוכנית המנטורינג, פעילויות העשרה וחיזוק מעמד המתכנן. סיפרנו על המקום של מתכננים בעולם המקצועי, אפשרויות התעסוקה והרישות החברתי של המקצוע ודיברנו על אתגרים של מתכננים צעירים, רישום בפנקס המתכננים ועל מדור הדרושים של האיגוד.

**תודה לכל מי שהגיעו, התעניינו ונרשמו
לחברות באיגוד!**

סיורים ופעילויות
#סיכוםסירשישי: רהט - אתגרים והזדמנויות

בשבוע שעבר יצאנו ל#סירשי בעיר רהט, במסגרתו סיירו ברהט הוותיקה והחדשה, התארחנו בשיג (אוהל אירוח) של משפחת אל-הוזייל ושמענו על החיים בעיר.

דיברנו על מקורותיה של העיר ועל משפחת אל-הוזייל שישבה במקום טרם הקמת העיר, ובזכותה למעשה נבחר מקומה של רהט; ראינו את הבנייה החדשה ודנו על הבניינים הגבוהים בני שש הקומות שהחלו להיבנות בעיר, והאם הם מסמלים תחילה של מגורים לא משפחתיים ופתיח לכניסת בנייה קבלנית למרחב; דנו בתכניות ה"הסדרה במקום" התואמת את המגורים בפועל; עצרנו בנקודת תצפית על נחל גרר, הפיתוח הנופי והחיבור בין היתר החדשה לוותיקה ועברנו דרך אזור התעסוקה עידן הנגב.

לאורך כל הסיור עסקנו בסוגיות תכנוניות שונות ודנו באתגרים של העיר שעוברת פיתוח המואץ, לצד רצונה לשמור הזהות העירונית ומה ניתן ללמוד מהנעשה בעיר לטובת יישום ביישובים אחרים.

הסיור העלה תובנות חדשות ומרתקות ואפשר לנו לבקר בעיר מוכרת עם עיניים חדשות וחפצות להכיר.

חבריות האיגוד מוזמנים כבר להתכונן לקראת #סירשי הבא - שיתקיים בערב בתאריך 16 בינואר 2026.

לתמונות מהסיור

SAVE THE DATE!

#סירשי ערב: מסע בעיר משתנה

קהילות, שימור ופיתוח מואץ

יום שישי | 16 בינואר 2026 | 13:00-09:00

#סיורשישי

ערד: מסע בעיר משתנה
קהילות, שימור ופיתוח מואץ

SAVE THE DATE

פרטים נוספים בקרוב

שישי | 16.1.26 | 09:00 - 13:00

איגוד המתכננים בישראל
ISRAEL PLANNERS ASSOCIATION
رابطه المخططين في اسرائيل

איגוד המתכננים נפרד בצער ממתכנן דניאל (דני) מורגנשטרן

מתכנן דניאל מורגנשטרן (דני) היה מוותיקי החברים באיגוד. במשך שנים רבות היה היה פעיל בועד איגוד המתכננים, אבל גם כשלא נשא בתפקיד רשמי היה מלא רוח עשייה ודאגה לתכנון בישראל. חסרונו יורגש מאוד בקרב קהילת המתכננים

דברים לזכרו

מאת: אורית נבו – דוברת איגוד המתכננים

צילום: קובי דונר

השבוע הלך לעולמו מתכנן דניאל מורגנשטרן, דני בפי כל. בגיל 83 היה דני מוותיקי החברים הפעילים באיגוד המתכננים וגם מוותיקי מטפסי ההרים בישראל ומוותיקי ענפי ספורט הסיבולת בישראל. בשנים האחרונות כבש פסגות הרים בכל יבשת אפריקה, מהקילימנג'רו באפריקה ועד האררט בתורכיה. הישראמן המבוגר בישראל, שרק 4 ימים לפני לכתו עוד התמודד וזכה במקום השני לקטגוריית הגיל בתחרות ישראל אילת. צעיר נצחי, גם כשהיה האדם הוותיק ביותר בכל תחום פעילות, ואולי לכן הידיעה על לכתו כל כך בלתי נתפשת.

דני היה איש יוצא דופן, שלא ניתן להתעלם ממנו והוא מעולם לא התעלם ולא זנח את דעותיו הנחרצות במגוון רחב של נושאים: תכנון, אקלים, איכות סביבה, תחבורה, תעשייה, פסולת ומחזור. איש ברזל שלא היסס להביע את דעותיו, לא נרתע לצאת למול תאגידים גדולים ואף התמודד עם תביעות השתקה.

במשך שנים רבות היה פעיל בועד האיגוד ומעולם לא פספס סיור, כנס או אירוע ורק לאחרונה ראינו אותו בכנס השנתי של האיגוד בנתיבות, אליו הקפיד להגיע בשיתוף-נסיעה, כפי שתמיד הקפיד להגיע לכל מקום בתח"צ או על גבי אופניו.

דני חי חיים מלאים ועשירים וזכה ללכת לבית עולמו בעודו עושה את הדבר שאהב, רוכב על אופניו. לנו באיגוד המתכננים הוא יחסר מאוד.

בחרנו להביא כאן גם את דבריה של מאיה קרבטרי, מנהלת מחלקת סביבה, אקלים ותכנון, בפורום ה-15 שהטיבה לתאר את דני והאופן בו השפיע על כל הסובבים אותו:

"כשהתחלתי את דרכי בעולם הסביבתי, דני היה אחד האנשים הראשונים שהכרתי. זה לא היה קשה להכיר אותו - הוא הקפיד להתייבב בכל כנס, בכל דיון, בכל מקום בו הוא סבר שאפשר להשפיע ולהשמיע.

אני מודה שמהר מאוד הוא עלה לי על העצבים, חשבתי שהוא מגזים, מעצבן, ולפעמים פול גז בניטרל. חשבתי שהדרך שלי, לפעול לפי כללי המשחק, לדבר "נחמד", לשכנע, היא האפקטיבית יותר. אבל גם אני בגרתי והבנתי שהוא צדק. כי רק בזכות אנשים כמו דני, שלא מוותרים, שלא מתביישים לצעוק את עמדתם באולם מלא "מכובדים", שלא מפסיקים לנדנד ולהזכיר לנו את החובה האזרחית והציבורית שלנו - אנשים כמוני יכולים בכלל להצליח. בלי הקול הנחוש, מלא הנשמה וחסר החת של דני ואקטיביסטים נוספים - התנועה הסביבתית לא הייתה מגיעה להישגים שהיא הגיעה אליהם.

דני, הקול שלך יחסר לנו. אני מתנצלת על כל הפעמים בהם שיחותינו נחתכו באירועים, בכנסים, בכנסת, בגלל מישהו אחר או משהו אחר שנראה לי יותר דחוף באותו רגע. הנחתי שתמיד תהיה פה ותמיד יהיה אפשר להשלים את השיח. תנוח בשלום דני, ונמשיך להרים את הדגל שלך".

יהי זכרו ברוך

הכפר הבדואי - מודל שלא תורגם

מנסור אלסאנע על שבעים שנה של תכנון שחוזר על עצמו

טור דעה

הכפר הבדואי - מודל שלא תורגם שבעים שנה של תכנון שחוזר על עצמו

מאת: אדר' מנסור אלסאנע

כבר כמעט שבעים שנה שמדיניות התכנון של ישראל בנגב פועלת על פי אותן הנחות יסוד: הכפרים הערביים נתפסים כ"בעיה", והפתרון היחיד שמוצע שוב ושוב הוא ריכוזם בעיירות גדולות, בתנאי שיוותרו על תביעות הבעלות ההיסטוריות שלהם.

אחת התחנות המכוננות של המדיניות הזו הייתה מדיניות הסייג בשנות החמישים. לאחר 1948, המדינה הגבילה את תנועת האוכלוסייה הבדואית לאזור מצומצם מצפון לבאר שבע - מרחב סגור, מפוקח ומנוהל, שהכתיב מחדש את דפוסי החיים, הכלכלה ושימושי הקרקע. בתוך שטח הסייג התפוררו מבנים כפריים היסטוריים, הופסקו מסורות של נדידה עונתית וחקלאות מסורתית, ונוצרה תלות כמעט מוחלטת בהחלטות שלטוניות. מדיניות זו הייתה למעשה ריכוז אוכלוסייה בכפייה, שיצרה את התנאים הראשונים לשבר בין המרחב הילידי לבין תכנון המדינה - פער שלא תוקן עד היום.

כיום, חיים בנגב כ-300 אלף תושבים בדואים-ערבים. כ-70 אלף מתוכם בכ-35 כפרים בלתי-מוכרים - מרחבים שהמדינה נמנעת מלהכיר בהם, ולכן גם אינה מפתחת אותם. וכשאינן תכנן ופיתוח - יש כאוס, מראה של פחונים, מחסור בתשתיות, והזנחה פיזית. זהו לא "סדר בדואי", אלא תוצאה ישירה של היעדר תכנון.

וכאן חשוב לדייק את הדימוי הציבורי. כאשר נוסעים ליד באר שבע, רואים לעיתים מרחבים שנראים "פרועים" או "מפוזרים ללא סדר". אבל הדימוי הזה מטעה: הכפרים אינם "פזורה פרועה", אלא מרחבים כפריים בעלי היגיון היסטורי וחברתי ברור — התיישבות משפחתית, כלכלה חקלאית-משפחתית, קרבה בין חמולות וצפיפות נמוכה. הם אינם דומים לשכונה עירונית, אך רחוקים מלהיות מקריים. הם פשוט לא דוברים את שפת התכנון המערבית, ולכן נתפסים מבחוץ כבלתי-מובנים.

דווקא כאן נולד הפער הגדול: הכפר הערבי-בדואי ההיסטורי, בעל ההיגיון התרבותי, החברתי והסביבתי שלו, מעולם לא תורגם לשפה התכנונית של מדינת ישראל. במקום לנתח את הדפוסים המקומיים ולבנות עליהם תכנון מותאם, המדינה בחרה שלא להכיר בכפרים - ומכאן גם לא לפתח אותם. הבנייה המסורתית "נדחקה" אותו לפינות הישרדותיות, שיצרו את דימוי ה"פחונים והזנחה" שהציבור מכיר.

אחרי שבעים שנה של אותו מודל, ברור שהגיעה העת לפרדיגמה אחרת, פרדיגמה של הכרה ותכנון מותאם. במקום עוד סבב של עיירות ריכוז, נכון לאשר תכנון רב מוקדי וחיזוק הליבות הכפריות הקיימות, לחבר תשתיות מותאמות למרחב כפרי, ולמסד שותפות מלאה עם התושבים. זהו שינוי מדיניות מדיד ובר-יישום, לא שינוי סמנטי

מנסור אלסאנע הוא אדריכל ומתכנן עירוני, מלמד בבית הספר לאדריכלות במכללת סמי שמעון ועובד במשרד "לרמן בן שושן אדריכלים". בוגר לימודי אדריכלות בארצות הברית ובעל תואר שני מהטכניון. מתמחה בתכנון מרחבים עירוניים וכפריים בדגש על צדק מרחבי, זהות תרבותית ושימור הזיכרון המקומי.

רוצים להגיב? לכתוב טור דעה משלכם? להציג מחקר? או סתם לדבר על כל מה שחם בתכנון?
כתבו לנו במייל - igudm1@gmail.com

יש לכם משרה רלוונטית למתכננים.ות?

לפרסום מודעת דרושים.ות, יש לפנות למזכירות
האיגוד במייל, עם ציון פרטי המשרה המלאים
igudm1@gmail.com

לצפייה במשרות המוצעות כעת, היכנסו לקישור:

ללוח המשרות

מעורבות, עדכונים, קולות קוראים, כנסים ואירועים

לצפייה בכל האירועים לחצו למטה על

[see entire message](#)

ועידת האקלים העממית

תנועת "עומדים ביחד"

נתכנס לוועידה עממית שבה, במסגרת סדרת מפגשים, נדבר על הקשר בין אקלים, מלחמה ושלום, על החיבור בין ברזיל לירושלים, ועוד ועוד.
אבל בעיקר עלינו - מי שיכול להתארגן כדי להתמודד עם משבר האקלים.

22 בדצמבר 2025 - 8 בינואר 2026

רחבי הארץ

לפרטים והרשמה

הוספה ליומן:

סף הבית: סיוור על טבע בחצרות בניינים

בית ליבלינג

סיוור בחצרות בתים משותפים בעיר, שיחשוף גישות שונות לתכנון חצרות ושילוב טבע במרחבי מגורים, בהשראת עקרונות עיר גנים של פטריק גוס. במהלך הסיוור ייבחנו קשרים היסטוריים בין אדריכלות לגינון, והשפעת הצמחים על המרחב. בהדרכת אדריכלית דנה מור, חוקרת חצרות בתי עיר בטכניון.

יום שישי, 26 בדצמבר 2025, 10:00-11:30

שדרות ח"ן & לטריס, תל אביב-יפו

לפרטים והרשמה

הוספה ליומן:

יום שישי, 26 בדצמבר 2025

סף הבית: סיוור על טבע בחצרות בניינים

הכנס השנתי של דרך צל - "נוטעים צל"

המרכז לייעור עירוני ולהצללה, קק"ל, אוניברסיטת בן גוריון
בנגב ועיריית באר שבע

נפתחה ההרשמה לכנס השנתי של "דרך צל"!
אתם מוזמנים להצטרף אלינו ליום שמהווה מוקד למפגש,
למידה ושיתוף ידע יישומי, עדכני וחדשני עבור הקהילה
המקצועית העוסקת בייעור עירוני ובהצללה בערים.

הנחה מיוחדת לחבריות איגוד המתכננים!
קוד הנחה: 022026

יום שלישי, 3 בפברואר 2026, 09:00-16:00
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, באר שבע

לפרטים והרשמה

הוספה ליומן:

